

Posudek na doktorskou disertační práci

Doktorand: Ing. Richard Novák

Název práce: Big Data and Ethics

Oponent: prof. RNDr. Josef Hynek, MBA, Ph.D.

Fakulta informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové

Obsah práce

Předložená doktorská disertační práce ing. Richarda Nováka je věnována aktuální problematice povědomí vybraných skupin obyvatelstva o problémech a zejména etických otázkách, které s sebou přináší fenomén velkých dat (big data). Práce je rozdělena do osmi kapitol, které jsou doplněny přílohou obsahující grafy. Po úvodu do problematiky následuje stručná definice plánovaného výzkumu spolu s přehledem použitých metod. Ve třetí kapitole nalezneme obecnější rešerši k problematice etiky ve vztahu k postupně úžeji a podrobněji definovaným úrovním informačních a komunikačních technologií jakož i k profesní a obchodní etice, zatímco kapitola čtvrtá se podrobněji věnuje velkým datům a uvádí několik relevantních příkladů využití. V další části se autor zabývá regulačním rámcem, přičemž před obvykle opoždujícím se rámcem legislativním preferuje rámec autoregulační. Šestá kapitola přináší detailní pohled na možné problémy spojené s využíváním velkých dat, tyto problémy jsou zde rozděleny do kategorií a na závěr autor formuloval čtyři výzkumné hypotézy. Kapitola sedmá obsahuje popis dotazníku, dotazníkového šetření a získané výsledky jsou poté analyzovány. Závěrečná kapitola shrnuje výsledky celé práce a nabízí i některé možnosti pokračování ve výzkumu.

Cíl práce a jeho naplnění

Hlavní cíl disertační práce je definován na str. 13 a poté rozpracován do čtyř hypotéz na str. 77-78. Ačkoliv mne nejprve překvapilo, že výzkumná otázka (uvedená na straně 13) je na první pohled mnohem obecnější, než by se vzhledem k názvu disertační práce dalo očekávat, na základě její konkretizace v dalším textu a po prostudování celé práce mohu konstatovat, že cíle práce bylo dosaženo. Předložený text považuji za přínosný a originální, přičemž zkoumaná problematika je netriviální a zajímavá z teoretického i praktického hlediska.

Formální stránka práce a dílčí připomínky

Po formální stránce je předložená práce napsaná pečlivě a s minimem nedostatků. Doktorand formuloval své myšlenky precizně a jasně, využil odpovídající terminologii a pečlivě citoval adekvátní množství shromážděných zdrojů. Oceňuji i dobrou úroveň anglického jazyka, kde došlo pouze k několika drobným chybám či opomenutím (str. 23 – „copy write“ namísto copyright, s. 44 – „we covers“ atd.). Celkově velmi pěknou úpravu textu zbytečně ruší špatné formátování některých odstavců (např. na str. 50-51, nebo 84) či tabulek (str. 93-94). Obdobně mohla být větší péče věnována některým obrázkům (např. obr. 19 na str. 87), které jsou v tištěné verzi práce špatně čitelné.

Za formální připomínku považuji i zbytečně obecnou formulaci o roli lékařské komory, která je na str. 53 uvedena jako příklad organizace s povinným členstvím, které je podmínkou pro výkon lékařské profese. Jakkoliv toto v českém (a většinově i v evropském) kontextu je pravda, zcela obecně to neplatí.

Celkové zhodnocení a otázky k obhajobě

Autora bych pochválil zejména za dobře provedenou rešerši relevantních zdrojů, která se odráží v kompaktním úvodu do současného stavu řešení problematiky. S potěšením konstatuji, že dílčí výsledky své práce doktorand v průběhu studia úspěšně publikoval a aktivně se účastnil i mnoha konferencí, což nepochybně přispělo k jeho odbornému růstu a projevuje se pozitivně též v kvalitě předložené disertační práce.

Jakkoliv chápu, že z hlediska své profesní kariéry se doktorand zaměřuje na problematiku z pohledu velkých firem v oblasti informačních a komunikačních technologií, postrádám v práci pohled autora na etické otázky, které se vynořují v souvislosti s velkými daty a jejich využitím například v medicíně či pro vojenské účely. I přes značnou specifickou těchto oblastí se i zde živě diskutuje a je možné se dostat k relevantním zdrojům – viz například aktivita zaměstnanců společnosti Google z roku 2018, kdy otevřeným dopisem vyzvali vedení firmy k zastavení projektu Maven, jehož cílem bylo využití velkých dat k rozhodování v armádě. Velmi bych proto uvítal, kdyby se autor při obhajobě mohl vyjádřit k aplikovatelnosti dosažených závěrů v širším kontextu. Obdobně by bylo možné se zamyslet nad tématem práce nikoliv jen z pohledu firem, ale i z hlediska státní moci, kde už dnes v některých totalitních státech zřejmě dochází ke zneužívání moderních technologií ke sledování, nálepkování a zastrahování vlastního obyvatelstva.

Druhým tématem k diskusi je zacílení dotazníkového šetření (IT profesionálové, studenti IT a důchodci). Jelikož jsem k tomuto tématu v práci nenalezl odpovídající kritické zhodnocení, budu rád, když se při obhajobě doktorand vyjádří k případným zkreslením, která by mohla vzniknout právě takto daným výběrem respondentů, a zda (i vzhledem k tématu výzkumu) může nějakou roli hrát také rozdílný způsob sběru dotazníků (u skupiny důchodců byl sběr proveden osobně, ostatní odpovídali online).

Závěr

I přes drobné výhrady uvedené v tomto posudku se domnívám, že autor zcela jednoznačně prokázal schopnost samostatné vědecké práce, a proto **doporučuji přijmout předloženou doktorskou disertační práci k obhajobě před příslušnou komisí.**

V Hradci Králové, 10. 1. 2020

prof. RNDr. Josef Hynek, MBA, Ph.D.